

RETSHJÆLPEN
KØBENHAVNS RETSHJÆLP
GRUNDLAGT 1885

Retshjælpens kontorer ligger på første- og anden sal i Københavns Kommunes ejendom på hjørnet af H.C. Andersens Boulevard og Stormgade.

BERETNING

2023

Retshjælpen

Københavns Retshjælp

Stormgade 20, 1. sal
1585 København V

Åben mandag – torsdag kl. 19 – 21
og fredag kl. 19 – 20

RETSHJÆLPENS FORMÅL

Københavns Retshjælp er grundlagt i 1885 og har således i 2023 eksisteret i 138 år. Retshjælpens formål har grundlæggende ikke ændret sig. Institutionens oprindelige navn var ”**Studentersamfundets Retshjælp for Ubemidlede**”. Det er fortsat Retshjælpens formål at tilbyde juridisk bistand til personer, der ikke kan betale for sådan bistand på normale vilkår.

RETSHJÆLPENS STRUKTUR

Retshjælpen er organiseret som en forening med en generalforsamling, kaldet ”fællesmødet”, på hvilket alle juridiske medarbejdere, der har arbejdet i Retshjælpen i 6 måneder forinden, har stemmeret. Der vælges en bestyrelse på 6 medlemmer, der kan suppleres af op til 3 yderligere medlemmer efter bestyrelsens egen bestemmelse. Den nuværende bestyrelse omfatter 9 medlemmer. Retshjælpens administrative ledelse varetages af kontorchefen og vicekontorchefen.

Sagsbehandlingen ledes af to fuldmægtige på hver aften, hvor Retshjælpen har åben, dvs. normalt alle almindelige hverdagsaftener. Fuldmægtigene, der alle er rutinerede jurister, gennemser og overrefererer de mails, skrivelser og dokumenter, som udfærdiges af de øvrige juridiske medarbejdere.

Den væsentligste arbejdsbyrde bæres af de mange frivillige, ulønnede medarbejdere, ca. halvdelen færdiguddannede jurister og ca. halvdelen studerende, der møder en aften om ugen omkring kl. 18:30 - 19, og arbejder til alle klienter er ekspederet. Dette kan undertiden være til kl. 22:30 - 23, men kan variere efter karakteren af klienternes sager. Gennem året har der til Retshjælpen konstant været 160 - 180 jurister og jurastuderende tilknyttet som rådgivere.

Der er fortsat stor tilstrømning af interesserede jurister til arbejdet i Retshjælpen, selvom det er ulønnet og udføres om aftenen. Det bidrager formentlig til interessen for arbejdet, at Retshjælpen giver rådgiverne mulighed for at arbejde med direkte klientkontakt og på mange forskellige juridiske områder. Der er et godt kammeratskab mellem medarbejderne på de enkelte aftener, og mange ser derfor frem til at mødes i Retshjælpen den ene aften om ugen.

Mens Retshjælpens aktiviteter, såvel de faglige, som de mere sociale, i høj grad var begrænsede i 2020 og 2021 på grund af Covid-19, er det i 2022 og 2023 lykkedes at vende tilbage til mere normale tilstande.

HVEM KAN FÅ HJÆLP

Betingelserne for at få gratis juridisk bistand i Retshjælpen er som udgangspunkt, at klienten ikke har en årsindtægt, der overstiger de beløbsgrænser, der gælder for ansøgning om fri proces. Bekendtgørelsen om offentlig retshjælp fra 2023 inddeler fortsat retshjælp i tre trin efter sagens og retshjælpens omfang og fastslår, at alle borgere principielt har ret til helt grundlæggende mundtlig rådgivning (trin 1). De områder, hvor Retshjælpen kun yder begrænset rådgivning, er følgende

- Hvor den radsøgende er erhvervsdrivende og spørgsmålet er af overvejende erhvervsmæssig karakter og ved køb og salg af fast ejendom.
- Hvor den pågældende er sigtet eller tiltalt i en offentlig straffesag.
- Hvis der er tale om en injuriersag.

Som det vil fremgå af denne beretning, er arbejdsområdet for Retshjælpen overvejende visse privatretlige forhold såsom lejeret og familieretlige tvister, samt desuden i vidt omfang sager vedrørende udlændingeloven og dertil relaterede områder.

Grænserne for fri proces var i 2023 en bruttoindtægt, der for enlige ikke måtte overstige 358.000 kr., og for par 455.000 kr. Der tillagdes yderligere 62.000 kr. for hvert barn under 18 år, som ansøgeren forsøger. For 2024 er grænserne ændret til henholdsvis 371.000 kr., 471.000 kr. og 64.000 kr.

Retshjælpen følger retshjælpsbekendtgørelsens regler således, at rådgivning på Trin 2 og 3 forudsætter, at henvendelserne emnemæssigt ligger indenfor bekendtgørelsens afgrænsning og klienterne skal opfylde de økonomiske betingelser for at modtage bistand.

HVORDAN FÅR MAN RETSHJÆLP

Retshjælpen er normalt åben for personlig henvendelse på alle hverdagsaftner. Mandag – torsdag er åbningstiden fra kl.19 - 21 og fredag kl. 19 - 20. Lokalerne åbnes kl. 18:30, og klienter kan således få et ekspeditionsnummer fra dette tidspunkt. Sagsbehandlingen påbegyndes kl.19.

Retshjælpen holder lukket når der er valg, samt onsdag før Skærtorsdag, fredag efter Kristi Himmelfartsdag, 1. maj, Grundlovsdag, Sankt Hans Aften og mellem Jul og Nytår.

I åbningstiden kan Retshjælpen kontaktes på **33 11 06 78**. Der findes endvidere en hjemmeside med oplysninger på www.retshjaelpen.dk. Ved telefonisk henvendelse ydes der kortfattet telefonisk rådgivning, ligesom man med rådgiveren kan aftale et tidspunkt for et møde i Retshjælpen. Ved henvendelse på mail vil man blive kontaktet enten telefonisk eller pr. mail af en rådgiver.

RETSHJÆLPENS VIRKSOMHED I 2023.

Retshjælpen var i årene op til 2020 præget af en betydelig søgning fra klienter, der mødte fysisk op i Retshjælpen. Lange kødannelser på trappen længe før åbningstid var almindelige, og de mødende måtte ofte stå tæt sammen. Da der er et begrænset antal siddepladser i Retshjælpens venterum, har det også været almindeligt, at en del mødende måtte sidde på trappen foran receptionen i en del af ventetiden. I tiden med Covid-19 pandemi var vi nødsaget til at holde stort set lukket, men fra den 1. februar 2022 er der igen helt åbent i Retshjælpen.

Retshjælpens reception

I 2023 er i alt 7086 rådeøgende mødt personlig op i Retshjælpen, hvilket er ca. 3/4 af hvad der normalt mødte op i løbet af et år før Covid 19 pandemien. En del af de fremmødte har været klienter med en verserende sag, men udviklingen i antallet af nye rådeøgende, der har henvendt sig til Retshjælpen, har været fortsat stigende i 2023, og er på vej op til det samme niveau som før pandemien.

Herudover har 3668 rådeøgende henvendt sig telefonisk for at få juridisk rådgivning i åbningstiden, hvilket kun er lidt mindre end det antal der normalt henvender sig via telefon.

Der er oplevet en stigning af fremmødte i 2023, og det er forventningen, at antallet af fremmødte i løbet af 2024 fortsat vil nærme sig antallet før Covid-19 epidemien. Retshjælpen påtænker i den forbindelse at iværksætte forskellige tiltag med henblik på at gøre opmærksom på den hjælp, som Retshjælpen yder.

Retshjælpen har siden 2016 i udstrakt grad anvendt e-mails i såvel ud- som indgående korrespondance, hvilket har medført en betydelig stigning i omfanget af den skriftlige korrespondance der modtages i Retshjælpen. Alene i perioden fra 2015 til 2023 er den daglige indgående post der modtages i Retshjælpen blevet mere end fordoblet. Antallet af indgående breve, e-post og mails i 2023 udgjorde i alt 15.750, og ligger dermed i gennemsnit på ca. 65 på hver åbningdag, hvilket er det hidtil højeste antal.

Der er i 2023 åbnet i alt 3628 sager, hvilket er ca. det samme som i 2022, men stadig lavere end det var tilfældet i årene før Covid19 pandemien. En sammenligning mellem årets gennemsnitlige antal af nye rådeøgende med antallet af oprettede nye sager viser at ca. 2/3 af nye henvendelser resulterer i åbning af en ny sag.

Ca. 1/3 af henvendelserne kan afsluttes med rådgivning samme dag, mens 2/3 af henvendelserne kræver behandling over længere tid – enkelte i helt op til 5 år. Et mindre antal sager må hvert år henvises til en af Retshjælpens to faste advokater.

I alt er 3937 sager registreret afsluttet i Retshjælpens IT-system (ADVOPRO) i 2023, hvilket er lidt flere end foregående år. I henhold til Civilstyrelsens vejledning er 169 af disse vurderet som kategori 3, 939 som kategori 2 og 2829 som kategori 1.

Detaljerede oplysninger om Retshjælpens virksomhed fremgår af tabellerne på side 10 og 11. Antallet af ”modtagne breve” omfatter summen af fysiske breve, e-post og mails som alle registreres. Nedgangen i antallet af ”afsendte breve” er et resultat af øget brug af afsendte e-mail breve (hvis antal ikke registreres), og et markant fald i antallet af registrerede afsendte fysiske breve. Af hensyn til Retshjælpens økonomi, arbejdes der på at nedsætte antallet af afsendte breve yderligere, idet priserne herfor er væsentlig forøget.

Eksempler på sager i Retshjælpen

Det brændende juletræ

Retshjælpens klient besøgte ved juletid en ældre herre på 1. sal i ejendommen. Ved et uheld går der ild i det tændte juletræs top, og vores klient bliver bedt om at hente noget vand i køkkenet. Køkkenet er lille og har kun tre udveje: døren til stuen, hvor vores klient kommer fra, døren til bagtrappen og et vindue, hvor der ved et held var stillet et stillads op.

Imens klienten står i køkkenet, forsøger den ældre herre at bære det brændende træ igennem køkkenet for at få det ned ad bagtrappen, men det lykkes ikke. I stedet bliver vores klient spærret inde af det brændende træ og kan kun flygte ud ad vinduet og ned ad stilladset. Brandfolkene kører hende til Rigshospitalet, hvor hun er indlagt næsten tre måneder, idet hun var blevet svært forbrændt ved ulykken.

Den ældre herres ansvarsforsikrings selskab afviste at betale erstatning, da forsikringen ikke mente, at den ældre herre havde handlet ansvarspådragende (uagtsomt/culpøst).

Det måtte udtages stævning ved Retten i sagen, som derefter blev forligt ved at Forsikrings selskabet betalte 500.000 kr. til Retshjælpens klient + sagsomkostningerne.

Afgørelse om brøkpension og tilbagebetaling af folkepension

Retshjælpens klient fik fuld folkepension og pensionstillæg. Da han ønskede at flytte til Argentina gav han ikke selv, jf. pensionslovens § 42, stk. 1, korrekt oplysning om sin flytning den 1. september 2021 og modtog fortsat fuld folkepension og pensionstillæg, selv om han nu kun havde ret til brøkdelpension med 28/40 af folkepensionens grundbeløb og ikke længere ret til pensionstillæg.

Da Udbetaling Danmark fandt ud af det, krævede de tilbagebetaling med i alt 187.500 kr. for meget udbetalt folkepension og pensionstillæg frem til den 30. juni 2023.

Retshjælpen klagede på vegne vores klient til Ankestyrelsen, der gav vores klient delvist medhold, idet Ankestyrelsen fastslog, at han kun skulle tilbagebetale 19.554 kr. for perioden 1. september til 30. november 2021.

Ankestyrelsens begrundelse var, at der kun kan kræves tilbagebetaling, hvis en pensionist har tilsidesat sin oplysningspligt eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget har modtaget pension. Klienten burde have vidst, at hans flytning til Argentina havde betydning for størrelsen af hans pension. Derfor skulle han tilbagebetale for den første periode frem til 30. november 2021.

Men den 1. december 2021 skrev Udbetaling Danmark til klienten i Argentina med en forkert beregning, idet han fik oplyst, at han ville få fuld folkepension og pensionstillæg. Der var ikke oplyst, om pensionen var beregnet ud fra bopæl i Danmark eller i Argentina. Og da klienten den 13. august 2021 havde oplyst Udbetaling Danmark om sin flytning til Argentina, kunne man ikke sige, at klienten efter den 1. december 2021 vidste eller burde have vidst, at flytningen til Argentina havde betydning for hans pension.

Hunden, der ikke længere gøede for meget

Retshjælpens klient fik i januar 2023 et påkrav om, at hun senest med udgangen af februar 2023 skulle skaffe sig af med sin hund, idet tilladelsen til at holde hund var blevet inddraget i oktober 2022 og der var siden modtaget adskillige klager over hunden. Hvis ikke, ville hun blive ekskluderet af ejerforeningen og pålagt af sælge lejligheden.

Retshjælpen protesterede mod påbuddet og oplyste, at vores klient fremover ikke ville efterlade hunden ude af syne for at imødekomme eventuel støj. Klienten var pensionist.

Retshjælpen bad ejerforeningens advokat om at måtte se såvel klagerne som bestyrelsens beslutning om at kræve hunden fjernet. Dette materiale modtog Retshjælpen ikke, men til gengæld besluttede ejerforeningen at genoverveje sagen, idet hunden ”åbenbart for tiden nærmest ikke gør”.

En lille måned senere meddelte advokaten, at ”bestyrelsen har valgt at tilbagekalde påbuddet om, at hun skal skaffe sig af med hunden”.

Havde søn ret til at overtage almennyttig lejebolig efter sin afdøde mor?

Retshjælpens klient havde boet sammen med sin mor hele livet. Det er imidlertid ikke i sig selv nok efter almenlejelovens § 71, stk. 2 til, at en anden person, der i en periode på mindst 2 år

umiddelbart forud for dødsfaldet har haft fælles husstand med lejereren har ret til at fortsætte lejeforholdet. Spørgsmålet i sagen var, om der havde været ”fælles husstand”.

Udfordringen var, at det kunne se ud som om, klienten blot havde boet hos sin mor, og det er ikke nok til at udgøre fælles husstand.

Retshjælpen indbragte sagen for Beboerklagenævnet, og det afgørende blev, at klienten havde en aftale med sin mor om, at klientens mor betalte de faste udgifter vedrørende lejligheden, hvorimod klienten sørgede for og betalte for indkøb af dagligvarer og i øvrigt sørgede for rengøring, madlavning mv., ligesom han passede sin mor igennem de sidste års sygdomsforløb frem til hendes død.

Beboerklagenævnet kom frem til, at der var tale om en fælles husstand, og boligselskabet valgte ikke at gå videre med sagen til boligretten, og Retshjælpens klient kunne overtage lejemålet.

Afskedigelse under barsel

I forbindelse med et forsikringssselskabs køb af et andet forsikringssselskab, valgte det opkøbte selskab at opsiges Retshjælpens klient, der var på barsel med begrundelsen, at der skulle ske en organisationstilpasning efter overtagelsen. Opsigelsesvarslet var 5 måneder og der ville blive betalt en yderligere afbødeforanstaltning på en måneds løn, ligesom klienten blev fritstillet.

Forsikringssselskabets advokat fastholdt overfor Retshjælpen, at opsigelsen var i overensstemmelse med gældende ret, herunder ligebehandlingsloven; bl.a. blev det gjort gældende, at klienten var den lavest performende blandt sine kolleger. Men man var dog indstillet på en dialog om en forligsmæssig løsning.

Retshjælpen gjorde gældende, at vores klient var berettiget til en kompensation på 12 måneders løn for opsigelse i strid med ligebehandlingsloven og at det ikke var dokumenteret, at der var noget galt med hendes arbejde, tværtimod og det var først i forbindelse med opsigelsen, at man fandt, at klienten ikke havde levet op til forsikringssselskabets krav.

Efter længere forhandlinger, og da klienten ønskede en forligsmæssig løsning, blev sagen forligt mod en ekstraordinær fratrædelsesgodtgørelse på 5 måneders løn oven i afbødeforanstaltningen på 1 en måneds løn ud over opsigelsesvarslet på 5 måneder.

RETSHJÆLPENS ØKONOMI

Retshjælpens udgifter, der årligt beløber sig til ca. 3,2 millioner kr., afholdes ved hjælp af tilskud fra Civilstyrelsen, der administrerer de beløb, der af Folketinget hvert år bevilges til retshjælpsområdet. Endvidere modtages tilskud fra Varelotteriets overskud og fra Justitsministeriets andel af Landbrugslotteriets overskud.

Retshjælpen modtager fra tid til anden også private donationer fra fonde og legater, samt fra erhvervsvirksomheder. Hertil kommer den ikke ubetydelige hjælp fra flere større advokatfirmaer. Endvidere har Københavns Kommune i nu over 70 år stillet lokaler til rådighed for Retshjælpen for en husleje, der kun er nominel.

VEDLIGEHOJDELSE AF DEN FAGLIGE STANDARD

Retshjælpen afholder normalt et antal kurser for de juridiske medarbejderne hvert år. Dels afholdes normalt kurser for nye juridiske medarbejdere i praktisk sagsbehandling og anvendelse af IT-advokatsystemet AdvoPro, dels afholdes faglige juridiske kurser for alle juridiske medarbejdere. Således blev der lørdag den 22. april 2023 gennemført kursus i ansættelsesret for Retshjælpens juridiske medarbejdere med underviser Kuzma Pavlov fra Dansk Industri hos Advokatfirmaet Plesner.

Der forventes gennemført undervisning i anvendelsen af hjemmesiden minretssag.dk, idet Retshjælpen oplever en betydelig stigning i sager, hvor klienterne søger hjælp i forbindelse med sager omfattet af Retsplejelovens kapitel 39 om behandling af sager om mindre krav.

Retshjælpen har i årets løb anvendt betydelige midler på licenser til online lov- og doms-samlinger, men har også modtaget flere donationer fra Advokatfirmaet Poul Schmith i form af ny og opdateret faglitteratur.

ANDRE BEGIVENHEDER I RETSHJÆLPEN

Udvikling af IT og telefon samt brug af e-mail.

Retshjælpen har altid forsøgt at sikre en høj kvalitet i rådgivningen ved at alle breve og andet skriftligt, såsom testamenter, ansøgninger o.l., der bliver sendt fra Retshjælpen, er revideret af en af de to ledende medarbejdere, der er på vagt hver aften. Retshjælpen kommunikerer i stadig stigende omfang til klienter på mails, der sendes krypteret til modtagerne. Alle disse bliver dog, som også tidligere, kontrolleret af de ledende medarbejdere inden afsendelse.

Sikring af personlige oplysninger vedrørende klienter.

Det er et væsentligt og uundgåeligt led i Retshjælpens arbejde, at Retshjælpens medarbejdere ofte modtager personlige og fortrolige oplysninger fra klienter. Dette kan dreje sig om forhold der fører til skilsmisse, helbredsoplysninger, oplysninger om strafbare forhold og meget andet. Reglerne om beskyttelse af personoplysninger har derfor siden 2018 medført en forøget arbejdsbyrde i Retshjælpen.

Retshjælpen har formuleret en konkret persondatapolitik, der beskriver, hvordan Retshjælpen behandler person oplysninger om de personer som Retshjælpen yder juridisk bistand. Politikken er gjort tilgængelig for alle rådsøgende og klienter for at overholde databeskyttelsesforordningen og reglerne heri om oplysningspligt.

RETSHJÆLPENS LEDELSE

På det ordinære fællesmøde, der blev afholdt den 23. februar 2023 i Retshjælpens lokaler blev følgende bestyrelse genvalgt:

Jørgen Steen Sørensen, højesteretsdommer (formand)

Kasper Bruun Jensen, advokatfuldmægtig

Viktor Ingemann Herskind, dommerfuldmægtig

Emil Borup Pedersen, advokatfuldmægtig

Daniel Scavenius Sonne-Schmidt, advokatfuldmægtig

Mir Modaser Jalali, juridisk specialkonsulent

Anita Tvermoes, jurist, cand.jur.

Bestyrelsen har i medfør af lovenes § 5 suppleret sig med yderligere følgende medlemmer:

Nikolaj Aarø-Hansen, byretspræsident

Nikolaj Linneballe, advokat

Tobias Steinø, advokat.

Anita Tvermoes udtrådte i august 2023 af bestyrelsen.

Den administrative ledelse varetages af kontorchefen, Jesper Gradert.

Revisionen varetages uændret af Deloitte.

TAK TIL VORE BIDRAGYDERE

Retshjælpens bestyrelse retter en varm tak til Varelotteriet, Landbrugslotteriet, Københavns Kommune og til Advokatfirmaerne Poul Schmith og Plesner for støtte til Retshjælpens aktiviteter i 2023.

KØBENHAVN, FEBRUAR 2024

BESTYRELSEN FOR KØBENHAVNS RETSHJÆLP

Jørgen Steen Sørensen, formand

Kasper Bruun Jensen

Viktor Ingemann Herskind

Emil Borup Pedersen

Mir Modaser Jalali

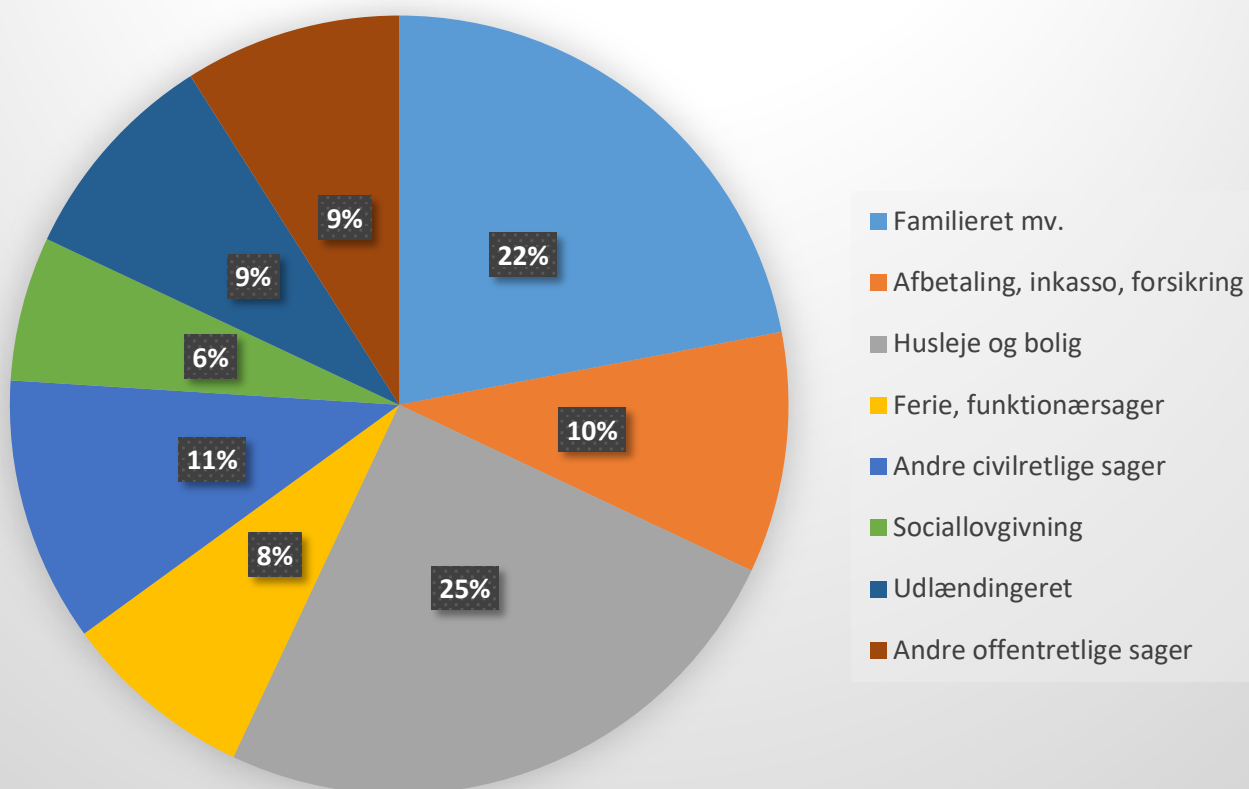
Daniel Scavenius Sonne-Schmidt

Nikolaj Aarø-Hansen

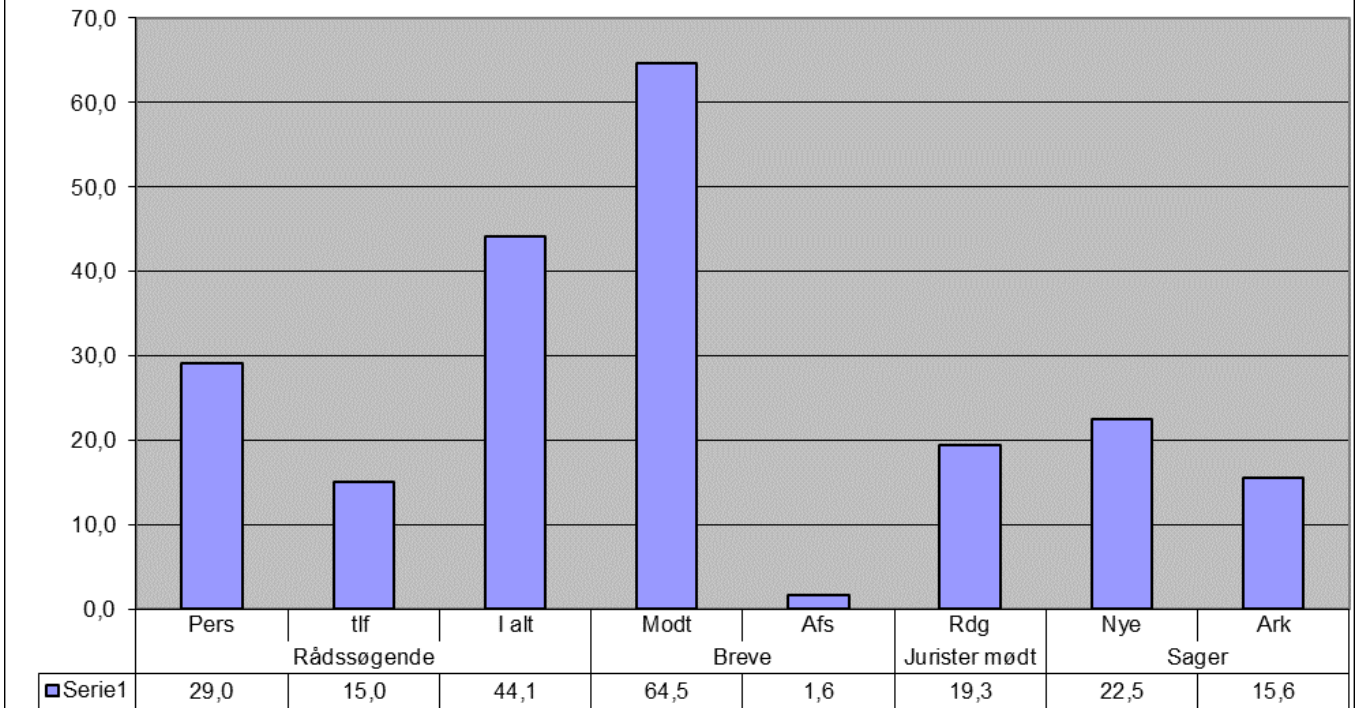
Nikolaj Linneballe

Tobias Steinø

Fordeling af sagstyper i % i 2023

Daglig Aktivitet 2023

Gennemsnitlig daglig aktivitet 2016 - 2023

